

# GEBORGDE ZETELS BLIJVEN DANKZIJ EEN LELIJK AMENDEMENT EN EEN OUD ADVIES

**Een 'lelijk amendement', een oud advies van de Adviescommissie Water uit 2015 en de draai van PVV zijn er de oorzaak van dat geborgde zetels niet helemaal verdwijnen uit de besturen van de waterschappen. De initiatiefwet democratisering waterschappen kreeg vorige maand de zegen van de Tweede Kamer, maar pas na een flinke wijziging. Het woord is nu aan de Eerste Kamer.** TEKST BERT WESTENBRINK | BEELD ISTOCK

**D**e geborgde zetels verdwijnen niet uit het algemeen bestuur van de waterschappen. Wel wordt het aantal teruggebracht tot vier: twee voor ongebouwd (landbouw) en twee voor natuurterreinen. De geborgde zetels voor de categorie bedrijven verdwijnen. De wettelijke verplichte geborgde zetel in het dagelijks bestuur wordt ook geschrapt. Dit is de uitkomst van debat en stemming in de Tweede Kamer over het initiatiefwetsvoorstel democratisering waterschappen van GroenLinks en D66 en het amendement van de Christen-Unie. De initiatiefwet werd aangenomen,

maar door de meerderheidssteun voor het wijzigingsvoorstel van de Christen-Unie moesten de initiatiefnemers Laura Bromet (GroenLinks) en Tjeerd de Groot (D66) genoegen nemen met een fundamentele aanpassing van hun wetsvoorstel: boeren en natuurbeheerders blijven verzekerd van hun geborgde inbreng in de algemene besturen.

#### Lelijk amendement

Het compromis tekende zich al af in het Kamerdebat over het wetsvoorstel. Dat debat werd in twee termijnen gehouden, voor en na het meireces. Het CU-Kamerlid Peter Grinwis kondigde in de eerste termijn zijn amendement

aan en diende dat in het tweede deel in. De Groot reageerde zeer kritisch op het wijzigingsvoorstel en met name de toelichting van Grinwis: "Er is één zin in de toelichting van Grinwis die ons onaangenaam heeft geraakt, namelijk dat het amendement de enige manier is om te voorkomen dat de geborgde zetels komen te vervallen. Dat maakt het een buitengewoon lelijk amendement". Grinwis erkende dat zijn wijzigingsvoorstel verstrekkend was. Maar, zei hij, het is de enige manier om te voorkomen dat het bestuurlijke stelsel van de waterschappen verslechtert. "Ik kies niet voor afschaffen, maar voor moderniseren." Hij greep daarbij wel terug op het advies

## Z

*'Ik kies niet voor  
afschaffen, maar  
voor moderniseren'  
- Peter Grinwis*

uit 2015 van de Adviescommissie Water (AcW) over het waterschapsbestuur. De AcW pleitte voor behoud van de geborgde zetels met als belangrijk argument 'de kwaliteit van de inbreng, de gebiedskennis en het draagvlak in de omgeving waar het waterschap zijn projecten uitvoert'. Een goed advies waar nooit iets mee is gedaan, betoogde Grinwis.

#### **Democratisering**

De inzet van Bromet en De Groot was een verdere democratisering van de waterschappen door afschaffing van alle geborgde zetels in de besturen. De almaar grotere maatschappelijke opgaven van de waterschappen vragen om een democratisering van het bestuur zonder geborgde belangen, zo is de grondslag van het wetsvoorstel. Het leek er lange tijd op dat de initiatiefwet kon rekenen op een meerderheid in de Tweede Kamer, maar nadat JA21 in de eerste termijn was overgelopen naar het kamp van de tegenstanders, werd in het tweede deel van het debat over het wetsvoorstel duidelijk dat ook de PVV, die zich aanvankelijk achter het wetsvoorstel leek te scharen, ging schuiven. PVV-woordvoerder Barry Madlener lichtte in het Kamerdebat toe dat zijn partij voorzag dat de initiatiefwet geen meerderheid zou krijgen in de Eerste Kamer. Als de initiatiefwet in de Senaat sneuvelt, blijft alles bij het oude en dat vindt de PVV, in feite voorstander van het afschaffen van de waterschappen, de slechtst mogelijke uitkomst. Maar feit was ook dat zijn partij vanuit de landbouw veel reacties kreeg over de aanvankelijke steun aan het wetsvoorstel van de in boerenkring verfoede partijen GroenLinks en D66. De agrarische actiegroep Farmers Defence Force zette een briefvactie op touw, met een oproep aan de leden om de PVV-fractie

met een stroom aan brieven op andere gedachten te brengen.

Het 'lelijke amendement' van Grinwis bracht uitkomst. Het is beter dan niets, zei Madlener in de tweede termijn van het Kamerdebat. Een belangrijke uitspraak, aangezien de PVV met 17 zetels bepalend was voor de stemverhouding in de Tweede Kamer. De switch van Madlener zette het wetsvoorstel met afschaffing van alle geborgde zetels op losse schroeven. Aanpassing was noodzakelijk.

Na het Kamerdebat werd er achter de schermen onderhandeld over wet en amendement. Het vinden van een compromis duurde zo lang dat stemming in de Kamer met een week werd uitgesteld. Niet verrassend, want De Groot had na het wegslikken van de teleurstelling al aangekondigd een eventuele aanpassing van het wetsvoorstel 'netjes en stap voor stap' te willen doen, zodat er een zorgvuldige afweging plaatsheeft 'die past bij de waardigheid van dit wetsvoorstel'.

Een en ander resulteerde erin dat het amendement van Grinwis werd aangepast. Want stelde hij in de eerste wijziging nog voor om het aantal geborgde zetels terug te brengen tot zes: voor ongebouwd, bedrijven en natuur elk twee, in het aangepaste amendement waren het er nog vier: twee voor de categorie ongebouwd en twee voor natuurterreinen. De categorie bedrijven raakten hun geborgde zetels kwijt. Afschaffing van de verplichte geborgde zetel in het dagelijks bestuur bleef staan.

#### **Adviescommissie Water**

In een toelichting op het amendement staat dat de wijziging in lijn is met het advies over het waterschapsbestuur van de Adviescommissie Water (AcW) uit 2015. Maar ook wordt verwezen naar het

advies van de Commissie Boelhouwer, die in 2020 weliswaar primair pleitte voor afschaffing van de geborgde zetels, maar ook inbracht dat de belangen-categorie gebouwd (bedrijven) 'een nauwelijks relevante grondpositie heeft bij waterprojecten'. "Ze zijn met name vertegenwoordigd vanwege hun relatief hoge bijdrage aan de zuiveringsheffing, die gekoppeld is aan de vervuilinggraad van het geleverde afvalwater. Deze heffing wordt echter bepaald door wettelijke normen, waar het waterschap geen invloed op heeft", staat in de toelichting van het amendement. Het is de motivering om de geborgde zetels voor bedrijven af te schaffen.

Met vier geborgde zetels behouden landbouw en natuurbeheerders hun inbreng in de waterschapsbesturen, maar is hun invloed flink teruggebracht. Een compromis dat te pruimen is voor GroenLinks en D66; naast CU'er Peter Grinwis zijn Senna Maatoug (GroenLinks) en Joost Sneller (D66) de ondertekenaars van het aangepaste amendement, dat werd aangenomen in de Tweede Kamer. Dat gebeurde met een flinke meerderheid van links tot rechts, maar zonder de steun van de coalitiepartijen VVD en CDA.

#### **Interessante politieke reis**

Het is nu aan de indieners Bromet en De Groot om de initiatiefwet democratisering van de waterschappen te verderen in de Eerste Kamer. Beiden gaan dat doen. Bromet zei na de aanvaarding van haar initiatiefwet: "Het was een hele interessante politieke reis tot nu toe en die willen we graag voorzetten in de Eerste Kamer." Dat is nog geen gelopen race – zo heeft het bedrijfsleven aangekondigd de verloren geborgde zetels terug te willen winnen, wat moet gebeuren in het afrondende debat in de Senaat.

Dat eindspel moet niet te lang op zich laten wachten, want de volgende waterschapsverkiezingen staan alweer voor de deur (maart 2023). Wil de wet tijdig van kracht zijn, dan moet deze voor 1 december van dit jaar gepubliceerd zijn in het Staatsblad. •